O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQALPOG‘ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»
Qoraqalpog‘iston tibbiyot instituti
rektori O.A.Xalimov
____
20 25 yil «28» 08

Ro‘yxatga olindi:
№ **Bakalavriat**
BD 2818-1.37

KOMMUNAL GIGIENA
O‘QUV (MODUL) DASTURI

Bilim sohasi:	900 000	–	Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi:	910 000	–	Sog‘liqni saqlash
Ta’lim yo‘nalishi:	60910400	–	Tibbiy profilaktika

Nukus -2025

Tuzuvchilar:

F.I.O.	Ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni
Kallieva T.A.	QTI, "Gigiena va atrof muhit, Epidemyologiya" kafedrasi assistenti.

Taqrizchilar:

F.I.O.	Ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni
Ichki taqrizchi Janibekov J.J.	- QTI, "Yuqumli kasalliklar va dermatovenerologiya" kafedrasi mudiri, tibbiyot fanlari nomzodi.
Tashqi taqrizchi Niyazova G.T.	Qoraqolpog'iston Respublikasi soglikni saqlash vazihligining OITS ga qarshi kurashish Respublika markazi sanitariya vrachi, tibbiyot fanlari nomzodi.

O'quv dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutida ishlab chiqilgan.

TOP -300 kiruvchi Koryo universiteti Profilaktik tibbiyot maktabi fakultetining namunaviy dasturi asosida qo'shimcha mavzular kiritilgan.

Fanning o'quv dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutining "28" 08 2025 yildagi .1...-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

Fan/Modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar
KG-16-1014	2025	6-10	14
Fan/Modul turi	Ta'lim tili Qoraqalpoq/o'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 36
Majburiy KG	uzbek		5

	Fan/Modul nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Kommunal gigiena	46	44	90
	Kommunal gigiena	74	76	150
	Kommunal gigiena	90	90	180
	Kommunal gigiena	210	210	420

2.

I. Fanning/Modulning mazmuni

Modul dasturi Ózbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti va bakalavriat talim yónalishi malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Ushbu dastur asosida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni óqitish jarayonida qóllagan holda, talabani nazariy malumotidan amaliy kónikmalarni bajarishga órgatib va orttirilgan kónikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali amaliyot bilan uyǵunlashtirgan holda qóllashga imkon yaratadi.

Kommunal gigiena moduli óqiv rejaning umumkasbiy modullar blokiga talluqli.

Kommunal gigiena moduli tibbiy profilaktika ishi yunalishining 3 kurs 6 semestr, 4 kurs 8 semestr, 5 kurs 9 semestrlarida óqitish maxsadga muvofiq. Kommunal gigiena modulini óqitish talabalar tomanidan atrof muxit gigienasi, mikrobiologya, biokimya, bolalar va ósmirlar gigienasi anatomya fanlaridan olingan bilim va kunikmalariga assoslanadi.

Ushbu dasturda Kommunal gigiena modulining mazmuni, predmeti va maxsad va vazifalari,hamda mohiyatiaks ettirilgan.Inson organizmiga tasir etivchi atrof muxitdagi omillarningtasirini órganib,olingan natiyjalar assosida aholi uchin enh muvafiq yashash, óqish, mehnat qilish, davolash sharoitlariga, suv taminoti suv havzalarini sanitarya muhofazalash, atmosfera havosi,turor joy va jamoat binolari,aholi turor joylarida fizik omillarga doir gigienik masalalarni ishlab chiqadi.

Bulajak vrach gigenist, epidemiolog kommunal gigienaga doir bilimlariga assoslangan holda aholi órtasida sanitar bilimdonlikni oshirish buyicha hal qilinadigan tadbirlarni bajarishga, atrof muhit omillarini inobatga olib aholi órtasida saǵlom turmish tariziga doir tushinchalarni shakillantirishga yunaltiradi, kasalliklarni oldini olishda profilaktika tadbirlarni

tashkillashtierish uchin zamin yaratadi.

1.1. Fanni/Modulni o'qitishdan maqsad – talabalarda kommunal gigienaning dastlabki ilmiy asoslari, gigiyenik tekshirish usullari va sog'lomlashtirish tadbirlarining asosiy prinsiplarini talabalar tomonidan o'zlashtirilishi ta'minlash hisoblanadi.

1.2. Fanning/Modulning vazifalari –

Modul talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalalarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi:

- kommunal gigienaning asoslari bilan tanishtirish;
- kommunal gigienaning har bir bo'limini asosiy xususiyatlari bilan tanishtirish;
- eng dolzarb gigiyenik va ekologik muammolar bilan tanishtirish;
- gigiyenik tekshirish usullari bilan tanishtirish asoslari;
-odam organizmi va atrof muhit bilan o'zaro ta'sirlanish asoslari, gigiyenik me'yorlashtirish va reglamentlashtirishning asoslari bilan tanishtirish;
- inson organizmiga atrof muhit omillari salbiy ta'sirini kamaytirishga yo'naltirilgan profilaktik chora-tadbirlarni ishlab chiqish asoslari bilan tanishtirishdan iborat;
- tibbiy-biologik, tashqi muhit omillari va ekologik omillarning zararli ta'sirini bartaraf qilish maqsadida zaruriy gigiyenik me'yorlar, qoidalarni amaliyotga tadbiq etish ko'nikmalarini hosil qilish;
- talabaning mantiqiy fikrlash qobiliyatini o'stirishga qaratilgan standartga mos amaliy ko'nikmalarni assistent-talaba, talaba-fantom usl

II. Fan/Modul o'qitilishining natijalari

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

6 semestr yakunida:

Talaba:

– kommunal gigiena modulining rivojlanish bosqichlari va usullari;
– kommunal gigiena shifokorining professional xizmatlari;
– kommunal gigiena shifokor kasbiga malakaviy va ahloqiy talablar;
– aholi salomatligini mustahkamlash maqsadida ichimlik suviga va suv havzalariga boǵliq bólgan turli kasalliklarini oldini olish, ichimlik suvi va suv havzalarini ekologik holatni baholash;
– aholi yashash joylarida sanitariya sharoitlarni xususan suv ta'minotini yaxshilash uchun kerak bóladigan gigienik meyorlarni va profilaktik tadbirlar kommunal gigiena modulini gigiena modullari majmuida tutgan órni;

- suv havzalarini sanitariya muhofazalashdagi profilaktik chora tadbirlarning órni
- kommunal gigiena modulining maqsadi, vazifasi;
- operasion tizimlar, elektron pochta, konferensiyalar va taqdimotlarni tashkillashtirish tógrisida ***tasavvurga ega bólishi;***
- kommunal gigiena modulini gigiena modullari majmuida tutgan órni;
- kommunal gigiena modulining maqsadi, vazifasi;
- kommunal gigiena, ichimlik suvi gigienasi va suv havzalarini sanitariya muhofazalash gigienasi bólimlarining maqsadi va vazifalarini;
- ichimlik suvi va odam organizmining ózaro bogliqligining asoslarini;
- ichimlik suvining organizmga ta'sir etish xususiyatlari, ijtimoiy- gigienik omillarni;
- gigienik va soglomlashtiruvchi tadbirlarni tashkil qilish va ótkazishning asosiy prinsiplarini;- ***bilishi va ulardan foydalana olishi;***
- ichimlik suvi, suv ta'minoti ma'nbalaridan,suv havzalari suvidan va chiqindi suvlardan olingan sinamalarni laboratoriya tekshiruv natijalarini interpretasiya qilish, ekologik holatni baholash;
- ichimlik suvi ta'minoti ma'nbalari, vodoprovod inshoatlarida, chiqindi suvlarni tozalash stansiyalarida davlat sanitariya nazorati tekshiruvini rejalashtirish;
- ichimlik suvi,suv ta'minoti ma'nbalaridan, suv havzalari suvidan va chiqindi suvlardan olingan sinamalarni laboratoriya tekshiruv natijalaridan foydalanish;
- ichimlik suvi ta'minoti va suv havzalari gigienasi bóyicha ekologik vaziyatni tógri baholash va barqarorlashtirish bóyicha chora –tadbirlarni ishlab chiqish;
- aholi órtasida ichimlik suvi va suv havzalariga bogliq masalalar bóyicha sanitariya-oqartuv ishlarini tashkil qilish;
- suv ta'minoti ma'nbalarini va suv havzalarini sanitariya muhofazalash bóyicha profilaktik chora- tadbirlarni ishlab chiqish;
- suv ta'minoti ma'nbalarini va suv havzalarini baholash

bóyicha vizual, instrumental, hisoblash va laboratoriya tekshirishlarini bajarish;
- vodoprovod inshoatlarini va chiqindi suvlarni tozalash stansiyalarini sanitar tekshirish va tavsiflashni;
- laboratoriya tekshirishlari uchun turli manbalardan suv namunalarini olish, suvning organoleptik xossalarini aniqlashni;
- aholini ichimlik suviga va suv havzalariga bogliq ekologik xavf monitoringini ótkazish bóyicha ***malakalariga(shu jumladan amaliy kónikmalariga) ega bólishi kerak.***

8 semestr yakunida:
Talaba:

– aholi salomatligini mustahkamlash maqsadida atmosfera havosiga bogliq bólgan turli kasalliklarini oldini olish, ekologik holatni baholash;

– aholi yashash joylarida sanitariya sharoitlarni yaxshilash uchun kerak bóladigan gigienik meyorlarni va profilaktik tadbirlar kommunal gigiena modulini gigiena modullari majmuida tutgan órni;

– atmosfera havosi va turar joy va jamoat binolari gigienasini órganishning maqsadi, vazifasi;

– atmosfera havosi gigienasida kommunal gigiena vrachlarning ish yuritish shakl va usullarini

– mámuriy xududda joylashgan atmosfera havosini ifloslantiruvchi mánbalar va kommunal obektlarni (turar joy va jamoat binolari) davlat sanitariya nazoratidan ótkazishni

– ÓzR tibbiyot sohasining rivojlanish strategiyasi va boshqaruv tuzilmasi (konsepsiya, tamoyillar, asosiy yónalishlari) haqida;

– sogliqni saqlash tizimi va ularda olib borilayotgan islohotlar haqida;

– sogliqni saqlashni rivojlantirishning asosiy siyosiy tamoyillari, standartlari, istiqbollari tógrisida;

-kasalliklarning profilaktikasi jarayonida kompyuter texnologiyalarining órni, asosiy elementlari, Internet vositalari, axborotlar qidirish, malumotlarni saqlash haqida;

-operasion tizimlar, elektron pochta, konferensiyalar va taqdimotlarni tashkillashtirish tógrisida **tasavvurga ega bólishi;**

-kommunal gigiena modulini gigiena modullari majmuida tutgan órni;

- atmosfera havosi gigienasi bólimining maqsadi, vazifasi;

- nazorat obektlari (atmosfera havosini ifloslantiruvchi mánbalar,turar joy va jamoat binolari), kommunal gigiena bóyicha

	vrachlarning ish yuritish shakl va usullarini mámuriy xududda joylashgan kommunal obektlarni davlat sanitariya nazoratidan ótkazishni; -atmosfera havosining gigienasi, turar joy va jamoat binolari gigienasi bólimlarining maqsadi va vazifalarini; -atmosfera havosi va odam organizmining ózaro boǵliqligining asoslarini; -turar joy va jamoat binolari mikroiqlimi kórsatkichlarining inson organizmga tásir etish xususiyatlari, ijtimoiy-gigienik omillarni; -gigienik va soǵlomlashtiruvchi tadbirlarni tashkil qilish va ótkazishning asosiy prinsiplarini; -atmosfera havosida ifloslantiruvchi moddalarning gigienik meyorlashtirish va reglamentlashtirishning asoslarini **bilishi va ulardan foydalana olishi;** -atmosfera havosidan olingan sinamalarni laboratoriya tekshiruv natijalarini interpretasiya qilish, ekologik holatni baholash; - turar joy binolarining qurilishida yangi qurilish materiallari qóllash davrida modulning zamonaviy vazifalari, sanitariya va kommunal gigiena sohasida davlat sanitariya nazorati amaliyoti ilmiy asoslari gigienik meyorlashtirish yólida tadqiqotlarni kengayishi va mukamallashtirilishi sohasida; - turar joy va jamoat binolari gigienasida davlat sanitariya nazorati tekshiruvini rejalashtirish; - atmosfera havosi va turar joy jamoat binolaridan havodan, fizik omillardan olingan sinamalarni laboratoriya tekshiruv natijalaridan foydalanish; - atmosfera havosiga boǵliq ekologik vaziyatni tóǵri baholash va barqarorlashtirish bóyicha chora –tadbirlarni ishlab chiqish; - atmosfera havosini sanitariya muhofazalash bóyicha aholi órtasida sanitariya-oqartuv ishlarini tashkil qilish; - atmosfera havosini sanitar-muhofazalash bóyicha profilaktik chora- tadbirlarni ishlab chiqish; - atmosfera havosi va turar joy, jamoat binolarini sanitariya holatini baholash bóyicha vizual, instrumental, hisoblash va laboratoriya tekshirishlarini bajarish; - turar joy va jamoat binolari obektlarni sanitar tekshirish va tavsiflashni; - xona havosining mikroiqlim kórsatkichlarini ólchash va baholashni; - laboratoriya tekshirishlari uchun atmosfera havosidan namunalarini olish, havoning ifloslanish darajasini aniqlashni; - laboratoriya tekshirishlari uchun tuproq namunalarini olish va

	ularni tekshirishga tayyorlashni; atmosfera havosini ekologik xavf monitoringini ótkazish bóyicha malakalariga(shu jumladan amaliy kónikmalariga) ega bólishi kerak **9 semestr yakunida:** **Talaba:** aholi salomatligini mustahkamlash maqsadida tabiiy va antrapogen illar bilan boǵliq bólgan turli kasalliklarini oldini olish, ekologik holatni holash; aholi yashash joylarida sanitariya sharoitlarni yaxshilash uchun kerak adigan gigienik meyorlarni va profilaktik tadbirlar kommunal gigiena dulini gigiena modullari majmuida tutgan órni; nazorat ob'ektlarida kommunal gigiena bóyicha vrachlarning DSN yicha ish yuritish shakl va usullarini ma'muriy xududdajoylashgan kommunal ob'ektlarda ogohlantiruvchi sanitariya nazoratidan ótkazishni ma'muriy xududda joylashgan kommunal ob'ektlarda joriy sanitariya zoratidan ótkazishni ÓzRes tibbiyot sohasining rivojlanish strategiyasi va boshqaruv ilmasi (konsepsiya, tamoyillar, asosiy yónalishlari) haqida; soǵliqni saqlash tizimi va ularda olib borilayotgan islohotlar haqida; soǵliqni saqlashni rivojlantirishning asosiy siyosiy tamoyillari, ndartlari, istiqbollari tóǵrisida; kasalliklarning profilaktikasi jarayonida kompyuter texnologiyalarining órni, asosiy elementlari, Internet vositalari, axborotlar qidirish, ma'lumotlarni saqlash haqida; -operasion tizimlar, elektron pochta, konferensiyalar va taqdimotlarni tashkillashtirish tóǵrisida tasavvurga ega bólishi; -kommunal gigiena modulini gigiena modullari majmuida tutgan órni; -kommunal gigiena modulining maqsadi, vazifasi; -kommunal gigiena bóyicha nazorat ob'ektlarida vrachlarning ish yuritish shakl va usullarini -ma'muriy xududda joylashgan kommunal ob'ektlarda ogohlantiruvchi sanitariya nazoratidan ótkazishni; -ma'muriy xududda joylashgan kommunal ob'ektlarda joriy sanitariya nazoratidan ótkazishni; -kommunal gigiena va uning har bir bólimining maqsadi va vazifalarini; -atrof muhit va odam organizmining ózaro boǵliqligining asoslarini; -atrof muhit omillarining organizmga ta'sir etish xususiyatlari, ijtimoiy-gigienik omillarni; -gigienik va soǵlomlashtiruvchi tadbirlarni tashkil qilish va ótkazishning asosiy prinsiplarini;

ifloslanishining aholi salomatligiga to‘g‘ridan to‘g‘ri (bevosita) va bilvosita ta’siri. Atmosfera havosining ifloslanishining aholi salomatligiga va sanitariya turmush tarziga ta’sirini o‘rganish usullari.

3- mavzu Atmosfera havosi sanitariya muhofazasi bo‘yicha tadbiriy choralar.

4- mavzu Zararli moddalarni va o‘simliklarni himoya qilish vositalarini atmosfera havosida gigiyenik me’yorlashtirish prinsiplari va usullari. Zararli moddalarni me’yorlashtirishga metodologik yondoshish. Gigiyenik me’yorlashtirish prinsiplari. Maksimal bir marotabalik, o‘rtacha sutkalik, REK me’yorlashtirish ko‘rsatkichlari. Atmosfera havosidagi zararli moddalarning me’yorlashtirishda qonunchilik. Atmosfera havosining sanitariya muhofazasiga qaratilgan chora-tadbirlar, asosiy bosqichlari.

5- mavzu. Aholi turar joylari tuprog‘ini ifloslantiruvchi manbalar. Tuproq tushunchasi va uning gigiyenik ahamiyati. Xalk xo‘jaligining hozirgi sharoitda industirlash va kimyolashtirish natijasida tuproqning ifloslantiruvchi manbalar.

6- mavzu Tuproqning asosiy hususiyatlari va ularning ahamiyati. Tuproqning tarkibi va uning ahamiyati. Kimyoviy va mikrobiologik ko‘rsatkichlar bo‘yicha tuproqning sanitariya holatini baholash. **Aholi punktlarida tuprogini ifloslantiruvchi manbalar va sanitarya ahamyati va san tizimlarni sanitarya baxolash.**

7- mavzu Aholi turar joylarini sanitariya tozalash tizimlarini gigiyenik baholash. Aholi yashaydigan joylarni chiqindilardan sanitariya tozalash uslublari va undan kelib chiqadigan vazifalar. Aholi yashash joylarda chiqindilarning to‘planishlarining sanitariya va epidemiologik ahamiyati. Chiqindilar klassifikatsiyasi va to‘planish me’yorlari.Chiqindilarning yig‘ish va zararsizlantirish tizimlari.Chiqindilarni zararsizlantirish usullari. Sanoat chiqindilarni zararsizlantirish usullari. **Chiqindilarga umumiy nuqtay nazar**

8- mavzu Kimyoviy moddalarni tuproq muhitida gigiyenik me’yorlashtirish. Kimyoviy moddalarning tuproq orqali ko‘chib o‘tishi, uning inson organizimiga ta’siri. Tuproqdagi kimyoviy moddalarning atmosfera havosiga ko‘chib o‘tishi.Tuproqdagi kimyoviy moddalarning hayvonot va o‘simlik olamiga ko‘chib o‘tishi. Tuproqning ifloslanishlarida kimyoviy manbalarning ahamiyati. Kimyoviy moddalarning tuproqda me’yorini aniqlashning asosiy usullari.

***9 semestr* 1-mavzu.Turar joy binolarini rejalashtirishning gigiienik assoslari. Isitish, ventilyasiya va yoritganlikka quyilaligan gigeinik talablar**

Turar joy binosi haqida tushincha va uning evolyucyasi.Ózibekiston

Respublikasida va xorij ellarida turor joy binolarining gigienik assoslari.Turor joy binolari va salomatlik.Turor joy binolari muamalrining echilishida kommunal gigiena modulining vazifalari. Turor joy binolari turlari va ularga quyiladigan gigienik talablar.Isitishga, bentilyacyaga va yoritganlikka quyiladigan gigienik talablar, nogiran va kam harakatlanadigan aholi guruxi foydalanadigan turor joy va jamoat binolariga quyiladigan gigienik talablar

2-mavzu.

Davolash profilaktik muassasalari rejalashtirishi. jihozlanishiga quyiladigan gigienik talablar. Davolash profilaktik muassasalaridan xosil búluvchi chindilarni yiǵish,saqlash,olib ketilishiga quyiladigan gigienik talablar. Davolash profilaktika muassasalarini (DPM) tarixi Ózbekistonda DPMlarning tarixi.DPM larning qullaniladigan qonuniy miyoriy hujjatlar.DPM larning qurilish tizimlari va ularning gigienik qiyosiy tasnifi.DPM umumiy tartibi va xonalariga quyiladigan gigienik talab.DPM ichki kasaliklarni tarqalishini oldini olish choralari.

3-mavzu. Aholi -turar joylarini rejalashtirilishi va qurilishining gigienik assoslari. Axoli turor uylarning,yashash joylarning rejalashning gigenik ahamyati(aeratsya,insolyatsya,kichik iqlim va h.k.)

Kvartal va kichik tumanlari(mavzularni)tuzilishi tugrisida tushincha.Qurilish prosenti,aholi turor joylarni mintaqalarga bulinishi,aholi zichliginetto va brutto kursatkichi.Shahar, qishloqning yuzaga kelishida guruxlarning ahamyati.

4-mavzu. SHaxarlar rejasida yul tarmoqlarini ahamiyati,yashil osimliklarning roli va gigienik ahamyati.

Yul tarmoqlari turkumlari.Yul tarmoqlari tuzilishi.ER osti yul tarmoqlariga quyiladigan gigenik talablar.Yul tarmoqlarining obodanlashtirishning uziga xos hususyatlari.Kókalamzorlashtirishning turlari. Kókalamzorlashtirish uchin ajratilgan maydon. Kókalamzorlashtirishning iqlim sharoyitiga va inson salomatligiga tasirini baholash. Kókalamzorlashtirishning miyorlari.

5-mavzu. Fizik omillarga quyilaligan gigeinik talablar. Tashqi muxit fizik omillari va inson. Shovqin,uning tavsifi. Shahardagi shovqin manbalari va ularning qiyosiy xarakteristikasi. Shovqinning aholi salomatligiga tasirini gigienik baholash.Elektr magnit maydonlari(EMM) haqida tushincha va ularni keltirib chiqaruvchi manbalar.EMM va aholi salomatligi.Tashqi muhitda biologic omillarni miyorlashtirishning metodologik uslubi va bosqichlari.

6-mavzu. Tashqi muxit ekologyasi. Atmosfera havosi gigienasi soxasida DSN.

Ekologya va aholi salomatligi.Ekologik omillar.Ekologik xabf va uning

turlari. Iqlim omillar va ularnig ekoloyaga tasiri.Ekologik xolatni urganish va uni baholash.Atmosfera havosi gigienasi soxasida DSN va uning shakillari.DSN utkazishda vrachning huquqlari,vazifalari va burchlar. Atmosfera havosi gigienasi DSN utkazishning uziga xos tomonlari.

IV. Amaliy (seminar, laboratoriya) mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

6 semestr

1-mavzu Ichimlik suviga qo'yiladigan gigienik talab. Ichimlik suvi sifatini ekologo- gigienik baholash usulibini o'rgatish. Ichimlik-xo'jalik suv ta'minoti uchun suv manbalarini tanlash metodikasi Ochiq va er osti suv ta'minoti ma'nbalari atrofida suv ta'minoti ma'nbalari atrofida sanitariya himoya mintaqalarini tashkil qilish SXM chegaralarini hisoblash usuli bilan aniqlash. Ichimlik suvini tozalash usullarini gigienik baholash. Asosiy va mahsus usulda qo'llaniluvchi tozalash qurilmalarini ish samaradorligini ekologo -gigienik baholash

2-mavzu

Suv ta'minoti ma'nbalarini va tozalash inshootlarini sanitar-texnik, sanitar-topografik, sanitar-bakteriologik tekshirishSuvdan sinama olish, , ichimlik suvi sifatining laboratory tahlili va sifatini ekololgo- gigienik baholash Suvni koagulyatsiyasi. Suvni ishqoriyligi va qattiqligini aniqlash metodikasi. Kaolagulyantning optimal dozasini aniqlash. Koagulyatsiyaning samaradorligini ekologo -gigienik baholash.

3-mavzu

Xlorli ohaktosh tarkibidagi faol xlor miqdorini Xlorni optimal dozasi va qoldiq mikdorini aniqlash uslubi.Sanitariya xulosasini tuzish taktikasi. Aholi yashash punktlarida suv ta'minoti loyihalarini sanitar ekspertizasi va xulosa berish.

4-mavzu

Suv havzlarini ifloslantirivchi manbalarni aniqlash ularni suvga aoli salomatligiga suvdan foydalanishga suv ekologyasiga tasirinin urganish

Chiqindi suvlarni tozalash inshootlarini texnik va gigienik kórsatkichlari bóyicha samaradorligini ekologo-gigienik baholash Chiqindi suvlardan sinamalar olish uslubi , Chiqindi suvlardan laboratorya taxlil utkazish (xarorat, rangi, xidi, tinikligi muallak moddalar. erigan kislorod erigan kislorod BPK oqsil uchligi) . Chiqindi suvlarni suv havzalariga tashlash sharoitlarini aniqlash usullari. Suv havzalari ekologiyasi muammolarini echish yóllarini órgatish Kanalizatsiya loyixalarini sanitariya shifokori taktikasi.

5-mavzu

Tuproqdan olingan sinamalarni laboratoriya tekshirish natijalariga asoslanib fizik-kimyoviy xususiyatlarini gigienik baholash. Tuproqdan olingan sinamalarni laboratoriya tekshirish natijalariga asoslanib fizik-kimyoviy xususiyatlarini gigienik baholash

Tuproq muhitini tozalik darajasini ekologo-gigienik baholash va sanitariya tozalash tizimlarini ekologo-gigienik baholashga órgatish

6-mavzu

Tuproq muhitini tozalik darajasini ekologo-gigienik baholash va sanitariya tozalash tizimlarini ekologo-gigienik baholashga órgatish

8 semestr

1-mavzu Atmosfera havosini ifloslantivchi manbalar atrofida tashkil etiladigan sanitariya himoya mintaqalarini (SHM) tashkil qilinishini gigienik baholashga órgatish.

2-mavzu Statsionar nazorat postlarining natijalari bóyicha AH holati ekologo-gigienik baholash. Chang guli" va "Gaz guli" tuzish usullarini órgatish

3-mavzu. Atmosfera havosidan laboratoriya usullari bilan ifloslanishini,tozalash inshootlarini gigienik va texnik samaradorligini ekologo-gigienik baholashga órgatish. **Atmosfera xavosini taxlili qilish tajriybasi; ammiak**

4-mavzu Aholi yashash joylaridagi sanoat korxonalarining AH, aholi salomatligiga turmush sharoitiga va ekologik holatga tásirini órganish usullarni órgatish. **Atmosfera xavosini taxlili qilish tajriybasi;vodorod xlorid.** Tozalash inshootlarini gigienik va texnik samaradorligini ekologo-gigienik baholashga órgatish. **Atmosfera xavosini taxlili qilish tajriybasi; oltingugirt oksidini titralash**

5-mavzu Atmosfera havosini avtotransport bilan ifloslanishini ekologo-gigienik baholashga órgatish. **Atmosfera xavosini taxlili qilish tajriybasi;oltingugirt oksidini chukmasinin titralash.** Atmosfera havosini sanoat chiqindilari bilan ifloslanishini sanitarya muxafazalashda loyxalarni sanitarya ekspertizasi.

6-mavzu Turar joy va jamoat binolarini rejalashtirishni gigienik assoslari Turar joy va jamoat binolarini rejalashtirishni gigienik assoslari (Turar joy Yotoqxona mexmonxonalar va kazarmalar misolida)

7-mavzu Aholiga maishiy xizmat korsatish muassasalari gigienasi xammom chomilish basseynlari kirxonalarga quyiladigan talablar . **Aholiga mayshiy xizmat kursatish muassasalari turor joylari va qishloq xududining sanitarya rejalari.**

8-mavzu Davolash profilaktika muassasalarini ekspertizadan utkazish uslubi. (yuqumli kasalxona,shifoxonalar tug'ruqxonalar,va bolalar shifoxonalari)

9-mavzu Davolash profilaktika muassasalarini qurilishi rejalashtirish va jixozlashga gigienik talablar(Somatik shifoxonalar) Isitish, ventilyatsiya va yoritganlikka qoyiladigan gigeinik talablar

10-mavzu Aholi turar joylarini rejalashtirish va qurilishining gigienik assoslari.

11-mavzu Qishloq aholi turar joylarini rejalashtirishning gigienik assoslari

12-mavzu Seletib mintaqalarni rejalashtirishning gigienik assoslari va texnik iqtisodiy korsatkichlar

9 semestr

1-mavzu

SEO ham JSB.Kommunal gigiena bulimida ish yuritish. Kommunal gigiena soxasida qonunchilik.

2-mavzu.

Davolash profilaktika muassasalari va ularga quyiladigan gigienik talablar.

3-mavzu. JSN. Nukus sh. SEX sanitariya-gigiena va bakteriologik laboratoriyasi ish faoliyati bilan tanishish

4-mavzu. JSN. Sport soǵlomlashtirish majmualari va sport inshootlari sanitariya tekshiruvidan utkazish

5-mavzu. JSN. Aholi turar joylarini sanitariya tozalash tizimlarini tashkil qilinishini gigienik baholash (Maxsustrans)

6-mavzu. JSN. Aholi turar joylarini sanitariya tozalash tizimini tashkillashtirilganligini gigienik baholash Nukus shaxri chiqindi yiǵish stansyasi

7-mavzu. JSN. Dori vositalarini tayyorlash muassasalarini sanitariya tekshirish

8-mavzu. JSN.Madaniy-tomoshagox va ma'rifiy-okartiruv ob'ektlari gigienasi sanitariya tekshirish. (istiroxat bogi)

9-mavzu. Axoli turar joy mintakasida fizik omillarni urganish

10-mavzu. JSN. Tashkiliy uslubiy ishlar. SEO ham JSB KG bulimi tashkiliy, rejalashtirish, xisob-xisobot ishlarini uziga xosligi

11-mavzu. JSN. Ekologya ish faoliyati bilan tanishish.

Aholining umumiy soniga taluqli, aholini toza ishimlik suv bilan tamiynlash.

12-mavzu. Suv va ichimlik suv ta'minoti gigienasi. JSN. Erti osti suv ta'minoti ma'nbalarini sanitariya nazorati. **Suv sifatini taxlil qilish tajriybasi: ammiak azoti, umumiy temir,**

13-mavzu. JSN. Maishiy xizmat kursatish muassasalarini sanitariya xolatini tekshirish. (Sartaroshxonalar)

14-mavzu. JSN. Aholi maishiy xizmat kursatish muassasalarini sanitariya xolatini gigienik baholash (Xammom,kirxonalar)

15-mavzu. JSN. Ochiq suv ta'minoti ma'nbalarini sanitariya nazorati JSN. Nukus shahri aholisi uchun ichimlik suvi tayyorlaydigan vodoprovod stansiyasi Bilan tanishish. **Suv sifatini taxlil qilish tajriybasi: umumiy fosfor. umumiy azot**

16-mavzu. JSN. CHiqindi suvlarni tozalash aeratsiya stansiyalarini sanitariya-gigienik tekshirish. JSN. CHiqindi suvlarini tozalash bosh inshootlarini sanitariya nazoratidan utkazish. **Qattiq maishiy chiqindilarni qayta ishlash darajasi**

17-mavzu Aholi turar joylarini rejalashtirish gigienasi Turar joy va jamoat binolari gigienasi. **Turar joyni rejalashtirish**

18-mavzu Atmosfera xavosi sanitariya muxofazasi. JSN. Nazorat postlari ma'lumotlari asosida aholi yashash joylari atmosfera xavosini ifloslantiruvchi ma'nbalarini urganish (UzR ob-xavoni kuzatish markazi) **Asboplar taxliliga kirish ICP,AA,GC va boshqalarni sozlash va ishlatish.**

19-mavzu Suv havzalarini sanitariya muxofazasi. **Suv havzalari va ichimlik suv xavzalarini sanitariya va muxofazasi.**

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari jihozlari bilan jihozlangan auditoriyalarda har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlarda faol va interfaol usullar, grafik organayzerlar qo'llaniladi. Tarqatma materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi.

V. Fanni/Modulni o'qitish davomida egallanadigan kompetensiyalar va amaliy ko'nikmalar.

Modul davomida talabalar aholi salomatligi kórsatkichlari haqida tushuncha. Kommunal gigiyena bólimlari va bu bólimlarning vazifalari. Bólimlarga xos bólgan vazifalari bilan tanishish, tekshirish ob'ektlari haqida umumiy tushunchaga ega bólish, gigienada qóllaniladigan profilaktik chora tadbirlarni ózlashtirish kónikmalariga ega bólishi kerak.

5.1. Fan/Modul davomida egallanadigan kompetensiyalar (nomi, kodi) ro'yxati:

1. **1.** UK 1[1]. Abstrakt fikr yuritish, xodisalarni tahlil va sintez

	qilish qobiliyatiga ega bólish; 2. UK 2. Dunyoqarashni shakllantirish uchun falsafiy bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati; 3. UK 3. Nostandart vaziyatlarda harakat qilish qobiliyati, qabul qilingan qarorlar uchun ijtimoiy va ahloqiy javobgarlikni olishga tayyorlik; 4. UK 4. Óz-ózini rivojlantirishga, anglashga, óqishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik; 5. UK 5. Favquloddagi vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qóllashga tayyorlik; 6. UK 6. Favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qóllashga tayyorlik; 7. UKK 1[2]. Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot, bibliografik manbalar, biotibbiyot terminologiyasi, axborot-kommunikasiya texnologiyalari va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik; [1] UK- umumiy kompetensiya [2] UKK – umumiy kasbiy kompetensiya 8. UKK 2. Professional faoliyatdagi muammolarni hal qilish uchun oǵzaki va yozma ravishda rus va xorijiy tillarda muloqot qilishga tayyorlik; 9. UKK 3. Tibbiy xujjatlarni yuritishga tayyorgalik; 10.UKK 4. Kasbiy muammolarni hal qilishda dori vositalarini va ularning kombinasiyalarini tibbiy maqsadlarda ishlatishga tayyorlik; 11.UKK 5. Bemorlarga birlamchi tibbiy yordam kórsatishni tashkil etish va dastlabki tibbiy sanitar yordam kórsatishni ta'minlashga tayyorlik; 12.UKK 6. Tibbiy yordam kórsatishda kózda tutilgan tibbiy asboblardan foydalanishga tayyorlik. **5.2. Fan/Modul davomida egallanadigan amaliy ko‘nikmalar ro‘yxati:** ***6 semestr*** 1.Markazlashgan suv ta'minoti uchun suv manbaidan foydalanish mumkinligi haqida xulosa chiqarish 2.Ichimlik suvining laboratoriya tekshirishi natijalarini baholash

	3.Xonalarning mikroiqlim kórsatkichlarini tekshirish va baholash 4.Xonalarning insolyasiya, tabiiy yoruǵlik kórsatkichlarini tekshirish va baholash 5.Xonalarning insolyasiya, sun'iy yoruǵlik kórsatkichlarini tekshirish va baholash ***8 semestr*** 1.Kommunal ob'ektlarning qurilishi uchun yer maydonini ajratilishi bóyicha sanitariya xulosasini berish 2.Turar-joy binolari, madaniy – maishiy ob'ektlar, davolash-profilaktika muassasalarini foydalanishga qabul qilish 3. Turar joy binolari xonalarning havoning harakat tezligini tekshirish va baholash **4.** Shovqin va tebranish jadalligini tekshirish va baholash 5. Xonalarni shamollatish samaradorligi va havo almashinish karraligini aniqlash. ***9 semestr*** **1.** Aholining kasallanishini órganish **2.** Ólim sabablarini órganish **3.** SEO va JSB faoliyatini rejalashtirish **4.** Soǵlomlashtirish tadbirlarining kompleks rejasini tuzish. **5.** Yillik hisobot asosida SEO va JSB -ning faoliyatini tahlil qilish **6.** Nazorat ostidagi ob'ektlarda sanitariya qoidalari va gigienik me'yorlarning buzilganligi uchun ma'muriy choralar va jarimalarni rasmiylashtirish **VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar** Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular ro‘yxati: ***6 semestr*** 1.Kommunal gigiena modulini rivojlanishidagi vatandosh olimlarning hissalarini órganish. 2.Ichimlik suvi ta'minotining asosiy manbalari va ularni ekologo- gigienik tavsiflash. 3.Suv ta'minotidagi suvninig sifatidan kelib chiqqan xolda ichimlik suvining sifatini yaxshilash usullarini ilmiy asoslash. 4.Sinamali koagulyasiya tizimini tuzish. 5.Aholi yashash joylarini qattiq maishiy chiqindidan sanitariya tozalashning rejasini tuzish. 6.Suv havzalarini ifloslantiruvchi ma'nbalarni ekologo-gigienik tavsiflash. 7.Chiqindi suvlarni tozalash bosqichlarini ilmiy asoslash va tuzish. 8.Suv havzalariga chiqindi suvlarni tashlash sharoitlarini aniqlash. 9.Sinamali xlorlash tizimini tuzish.

10.Chiqindi suvlarning qiyosiy tavfsiflash tizimini tuzish

8 semestr

1.Atmosfera havosi gigienasi muammolarini órganish bóyicha vatandosh olimlarning hissalarini órganish

2.Atmosfera havosini ifloslantiruvchi asosiy manbalari va ularni ekologo-gigienik tavsiflash

3.Atmosfera havosini sanitariya muhofazalash chora tadbirlarini ilmiy asoslash.

4.Atmosfera havosini ifloslantiruvchi manbalarni sanitariya tekshirish tizimini tuzish

5.Turar joy binolarini sanitariya tekshirish tizimini tuzish

6.DPM qurilish tizimini gigienik baholash

7.DPMlarda ichki infeksiyani oldini olish profilaktik chora tadbirlarini ishlab chiqish

8.Talabalar turar joylarini sanitariya tekshiruv dalolatnomasini tóldirish

9.Atmosfera havosini ifloslantiruvchi manbalarni mustaqil ravishda sanitariya tavsilotlarini tuzish va ekologo-gigienik baholash

10.Atmosfera havosini sanitariya muhofazalash bóyicha mustaqil ravishda adabiyotlar asosida profilaktikaning yangi samarali usullari va yóllari ilmiy asoslash

9 semestr

1. Ma'muriy mintaqa mavzelarini qurilish tizimini gigienik baholash.
2. SEO va JSB. Kommunal gigiena bólimi ish rejasini tuzish
3. Nazorat ostidagi kommunal ob'ektlarni sanitariya tekshiruv dalolatnomasini tóldirish

4.Atrof muxitni ifloslantiruvchi ma'nbalarni mustaqil ravishda sanitariya tavsilotlarini tuzish va gigienik baxolash

5. Tashqi muxit ob'ektlarining sanitariya muxofazalash bóyicha mustaqil ravishda adabiyotlar asosida profilaktikaning yangi samarali usullari va yóllari ilmiy asoslash

6.SEO va JSB. Kommunal gigiena bólimi yillik xisobatini tuzish

7. SEO va JSB. Kommunal gigiena laboratorya ish rejasini tuzish

8. Tashqi muxit tozalik darajasini monitoringisini olib borish rejasini tuzish

9. SEO va JSB. Kommunal gigiena bulimida ish yrgizish hujjatlarini rasmiylashtirish

10. Kommunal obektlarnin ekologo gigenik kartasini tuzish

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari:

Fan bo'yicha tavsiya etilayotgan mustaqil ishlar modul tizimida turli xil shaklda amalga oshiriladi:

– berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;

– fanning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va ma'ruzalar qilish;

– vaziyatli va muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish;

– krossvordlar tuzish va yechish;

- mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash;
- hisoblash-chizma mustaqil ishini bajarish;
- badiiy-ijodiy ishni bajarish;
- kurs ishi (loyihasi)ni bajarish;
- aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;
- berilgan masalaga aniq yechim topish va uni tahlil etish;
- berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish; berilgan mavzuni chuqur o'rganish va yuqori darajada tahlil qilish;
- tajriba-sinov ishlarini amalga oshirish;
- hisob-grafik-loyihalash ishlanmalarini tayyorlash;
- kasallik tarixini himoya qilish, ekspertiza bayonnomasini tayyorlash;
- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;
- ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash; amaliy mazmundagi nostandart masalalarni yechish va ijodiy ishlash.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Fan bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi.

Talaba mustaqil ishni tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- auditoriya mashg'ulotlaridan tashqari trenajyor, mulyaj va simulyatsion zallarda/markazlarda tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni pedagog nazoratida son va sifat jihatdan bajarish va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish daftarlarida aks ettirish;

- aholi orasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, bolalarni yoshi va sog'lig'iga bog'liq ovqatlantirish tamoyillari haqida suhbat va ma'ruzalarni o'tkazish;

-o'tilgan mavzuni chuqur o'rganishlari uchun darslik, o'quv materiallari bilan faol ishlash;

- ma'ruza, amaliy mashg'ulotlar va imtihonlarga oldindan tayyorgarlik ko'rish;

-fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etish;

- mustaqil ta'limni topshirish muddati o'tgach vazifalar qabul qilinmasligini, mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yo'l qo'ymasligi doimo yodda tutish;

-kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda

	jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilish, o‘ziga yuklatilgan vazifalarni o‘z vaqtida bajarish.
3.	**VII. Fanni/Modulni o‘qitishda qo‘llaniladigan ta’lim texnologiyalari va metodlari** • Interfaol o‘yinlar; • Seminar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni kiritish; • Individual loyihalar; • Jamoa bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar; • Keys texnologiya, muammoga asoslangan ta’lim (PBL, CBL, POL)
4.	**VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtrish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, nazorat turlari bo‘yicha yozma, og‘zaki, test va OSKI topshiriqlarini muvaffaqiyatli topshirish.
5.	**IX. Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar, hamda axborot manbalari ro‘yxati** **9.1. Asosiy adabiyotlar ro‘yxati:** **Asosiy adabiyotlar:** 1. Iskandarov T.I., Otabaev Sh.T., Iskandarova G.T. Kommunal gigiena. Darslik - Toshkent. “Yangi asr avlodi nashriyoti”. 2019 y. 2. Otabaev Sh.T., Iskandarov T.I., Iskandarova G.T. Kommunal gigiena. Darslik - Toshkent. “Yangi asr avlodi nashriyoti”. 2010 y. 3. Otaboev Sh.T., Iskandarov T.I.. Kommunal gigiena. Darslik(lotin)- Toshkent. “Yangi asr avlodi nashriyoti”.2007 y. 4. Iskandarov T.I. tahriri ostida Kommunal gigiena fanidan amaliy mashǵulotlar uchun qóllanma (lotin)- Toshkent “Yangi asr avlodi nashriyoti”. 2008 y. **9.2. Qo‘shimcha adabiyotlar ro‘yxati:** 1. Iskandarova G.T., Iskandarov T.I., Romanova L.X. “Yangi mahalliy pestisidlarning gigiena va toksikologiyasi”. Óquv uslubiy qóllanma. – Toshkent.SGKKITTI nashriyoti. 2016 y.

	2.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Романова Л.Х. Гигиена и токсикология новых пестицидов. Учебно-методическое пособие.- Тошкент. СГККИТТИ нашриёти. 2014 г. 3.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Романова Л.Х. “Методология комплексного и ускоренного нормирования пестицидов в объектах окружающей среды” Методологическое пособие. -Ташкент. СГККИТТИ нашриёти. 2014 г. 4.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Ибрагимова Г.З. “Гигиенические нормы годовой минимальной потребности предметов санитарии, гигиены для населения”. СанПиН РУз №0323-15.- Ташкент. 2015 г. 5.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Романова Л.Х. “Гигиеническая классификация пестицидов по токсичности и опасности”. СанПиН РУз №0321-15- Ташкент. 2015 г. 6.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Романова Л.Х. “Пестицидларнинг заҳарлилиги ва хавфлилиги бўйича гигиеник тавсифи”. ЎзР СанҚ ваМ №0321-15- Тошкент. 2015 й. 7.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Романова Л.Х., Саримсаков А.Х., Сирождинов Ш., Норматова Ш.А. “Атроф муҳитда ва озиқ- овқат махсулотларида пестицидларнинг гигиеник меёрлари”. ЎзР СанҚ ваМ №0303-13 га 1-чи кўшимча -Тошкент. 2015 й. 8.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Магай М.П., Ташпулатова Г.А.., Адилов У.Х. “Санитарные нормы общей и локальной шум на рабочих местах”. СанПиН РУз №0325-16 -Ташкент. 2016 г. 9.Искандаров Т.И., Искандарова Г.Т., Магай М.П., Ташпулатова Г.А.., Адилов У.Х. “Санитарные нормы общей и локальной вибрации на рабочих местах”. СанПиН РУз №0326-16 -Ташкент 2016 г. 10.Под редакцей Мазаева В.Т.Коммунальная гигиена. Учебник. част 1. (рус). - Москва.”ГЭОТАР-Медиа”.2005 г. 11.Под редакцей Мазаева В.Т.Коммунальная гигиена. Учебник. част 2. (рус). - Москва.”ГЭОТАР-Медиа”.2007 г. 12.Под редакцей ГончарукЕ.М. Коммунальная гигиена.- Киев. 2007 г.Здоровья. 13.ГОСТы РУз, СанПиНы, КМК, СП, приказы. 13.Законодательные документы: “Об охране здоровья граждан”, “Трудовой кодекс”, “О Санитарно-

	эпидемиологическом благополучие населения РУЗ". 14. Тексты лекции по коммуналной гигиены –Ташкент. 2009 г. *9.3. Internet saytlari:* 1. Tma.uz. resursi 2.htth: //lib.ipin.ru/offer-50909.html, 3.htth: //www.knizhniy.om/offers/73679.html, 4.http: //www.intersen.ru/gig_om/gig.html 5.www.ziyonet.uz; 6.www.lex.uz; 7. www.gov.uz.
6.	O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i: Abdullaeva N.J Fakulteti dekani: Gayipbaev N.R. Kafedra mudiri: Absattarova V.K.